

NOVÁ PRÁVNÁ ÚPRAVA OCHRANY OVZDUŠIA z aspektu riadenia kvality ovzdušia

Konferencia LIFE marec 2023

Zuzana Kocunová

Odbor ochrany ovzdušia

MŽP SR

MINISTERSTVO

ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

- **ROZSUDOK ESD** za nedodržanie požiadaviek pre kvalitu ovzdušia limitnej hodnoty pre PM10
- **Vývoj v kvalite ovzdušia** za ostatné roky
- **Revízia smerníc EÚ o kvalite ovzdušia**
- **Nová právna úprava** - zákon o ochrane ovzdušia + 10 vyhlášok
- **Riadenie kvality ovzdušia**

ROZSUDOK ESD za nedodržanie požiadaviek pre kvalitu ovzdušia

- **Dlhodobé prekročovanie** limitnej hodnoty pre PM10 vyjadrenej ako denný priemer
- **Neprijatie dostatočných opatrení na zlepšenie kvality ovzdušia**

pre zónu Banskobystrický kraj, zónu Košický kraj a aglomeráciu Košice

!!!! **Nie je možné zúžiť PZKO** len na okolie AMS,

Hodnotenie kvality ovzdušia sa vykonáva nielen na základe merania ale aj modelovania!!!!

Vývoj kvality ovzdušia podľa meraní NMSKO

rok: 2021

rok: 2022

Prekroč. PM10: denný pr. V. Ida, Jelšava, B.Bystica,

V. Ida, Jelšava, Plášťovce

Prekroč. PM2,5: ročný pr. V. Ida, Jelšava, Martin

V. Ida, Jelšava, Plášťovce

NO2: B Bystrica

Ozón: BA – Jeséniová, Chopok

?

B(a)P: V. Ida, BB, Žarnovica,

?

Jelšava, Krompachy,

Prievidza, Žilina, Ružomberok,

PRIPRAVOVANÁ REVÍZIA SMERNÍC EÚ O KVALITE OVZDUŠIA

Čo by spôsobilo zníženie limitných hodnôt podľa návrhu smernice pre rok 2021:

Prekračovanie by bolo pre:

- **PM_{2,5}=10 µg/m³ ročná LH** prekročená **na 45 AMS/47 AMS**

nad LH: aj pozadové stanice Kolonické sedlo a Topoľníky

pod LH: len Stará Lesná a Poprad.

- **PM_{2,5} denná LH** - prekročená na **40 AMS**

- **Pre PM₁₀: ročná LH** - prekročená na **34 AMS**

denná LH - prekročená na **21 AMS**

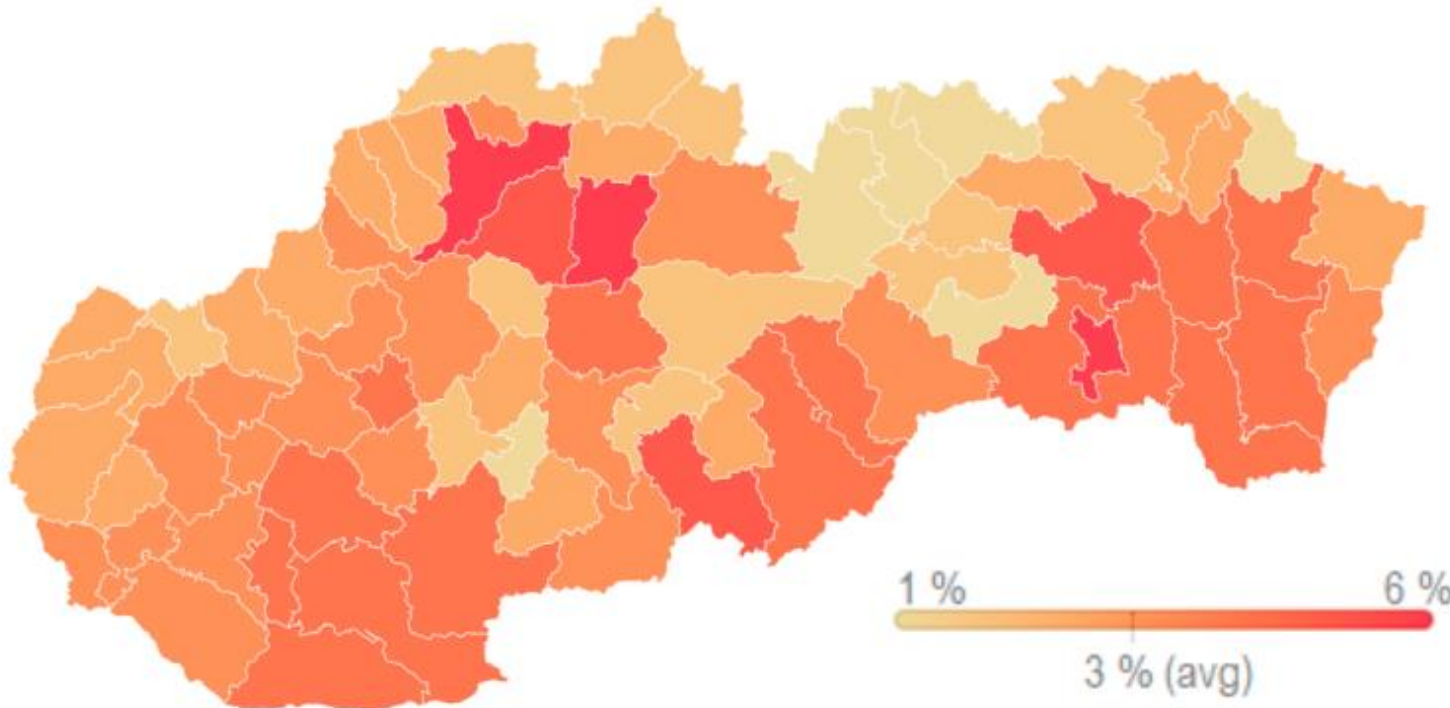
- **Pre plynné znečisťujúce látky** by situácia bola podstatne lepšia, no aj tam by sme **prekračovali** limitné hodnoty na niektorých AMS.

NOVÝ ZÁKON O OCHRANE OVZDUŠIA

Nová právna úprava rieši ochranu ovzdušia a jej tri hlavné línie

1. Zlepšenie kvality ovzdušia
2. Celkové zníženie emisií v ovzduší
3. Zníženie emisií priamo na zdroji znečistenia

Podľa odhadov EEA
v dôsledku znečistenia ovzdušia na
Slovensku zomrie ročne
Cca do 5 000 ľudí.

Podiel celkových
úmrtí spojených so
znečistením ovzdušia
veľmi malými
časticami (PM_{2,5})

- **V zóne a aglomerácii s dobrou kvalitou ovzdušia** OÚ v sídle kraja, OÚ, samosprávny kraj a obec v rozsahu svojich právomocí zabezpečujú prostredníctvom primeraných opatrení **udržiavanie** čo najlepšej kvality ovzdušia
- **Oblasti vyžadujúce osobitnú ochranu kvality ovzdušia**
- **V zóne alebo aglomerácii, v ktorej znečistenie ovzdušia prekročilo LH alebo CH** program na zlepšenie kvality ovzdušia ďalej len „PZKO“) s opatreniami na dlhodobé zlepšenie KO
- **V zóne a aglomerácií, kde hrozí riziko prekročenia smogových prahových hodnôt príp. LH** s regulačný plán (ďalej len „SRP“) – krátkodobé opatrenia na dosiahnutie súladu s LH a CH

Potreba dosiahnuť súlad limitnými hodnotami a cieľovými hodnotami „v čo najkratšom čase“

- oblasti riadenia kvality ovzdušia,
- národné parky, prírodné parky,
- chránené krajinné oblasti,
- kúpeľné mestá,
- prírodné rezervácie a národné prírodné rezervácie

Oblasťou riadenia kvality ovzdušia „ORKO“

vymedzená časť zóny a aglomerácie,

- kde sa **meraním zistilo prekročenie limitnej hodnoty** jednej alebo cieľovej hodnoty jednej alebo viacerých znečisťujúcich látok, alebo
- ktorá bola **na základe modelovania alebo odborného odhadu** vymedzená ako riziková oblasť prekročenia limitných hodnôt alebo cieľových hodnôt.

Programy na zlepšenie kvality ovzdušia - nástroj na riadenie kvality ovzdušia

- **opatrenia „šité na mieru“ aj s indikátormi** (podľa sektorov s najväčším podielom na znečistení), zodpovednosťou, termínmi

- **verejný odpočet plnenia opatrení** každoročne
- **sankcie** za neodôvodnené neplnenie opatrenia
- **zverejnenie finálneho odpočtu plnenia opatrení za rok na webe**
- **preskúmanie PZKO** každé 3 roky, ak je potrebné, **aktualizácia**

- **Smogové regulačné plány** – krátkodobé opatrenia
- Opatrenia z SRP – uplatňujú sa najneskôr nasledujúci deň po vyhlásení smog. Sit.

§ 10 MIESTNY PROGRAM NA ZLEPŠENIE KVALITY OVZDUŠIA

- **Regionálny PZKO** - vypracujú, prijímajú a realizujú VÚC
- **Miestny PZKO** vypracujú, prijímajú a realizujú **obce a mestá nad 3000 obyv.**
- slúži na konkretizáciu a harmonogram plnení opatrení určených v programe na zlepšenie kvality ovzdušia.
- obec alebo VÚC **vypracuje regionálny PZKO a miestny PZKO** ,
 - **ak to okresný úrad v sídle kraja** nariadi; v takom prípade je potrebné plán opatrení vypracovať do 12 mesiacov, ak okresný úrad v sídle kraja neurčí inak, **alebo**
 - **na základe uznesenia príslušného zastupiteľstva** v záujme zlepšenia kvality ovzdušia.
- **R-PZKO a M-PZKO** schvaľuje príslušné zastupiteľstvo a zverejňuje ho na svojom webovom sídle alebo na úradnej tabuli a na webovom portáli o životnom prostredí.

§ 10 VŠEOBECNE ZÁVÄZNÉ NARIADENIE OBCE

v intraviláne obce alebo v príľahlom území

môže obmedziť (napr. kapacitne, časovo), **alebo zakázať** tieto MZ alebo činnosti

- **spaľovanie** suchého rastlinného materiálu na **voľnom priestranstve alebo otvorenom ohnisku** (nevzťahuje sa na eradikáciu),
- **stacionárne spaľovacie motory**, na inú prevádzku ako núdzové zdroje,
- **stavebné práce vrátane drvenia stavebných materiálov a stavebných odpadov**,
- **prenosné zdroje na zhodnocovanie alebo zneškodňovanie odpadu**, vrátane procesov **pyrolýz a drvenia odpadov**,
- **štiepkovanie biomasy, drvenie plastov alebo iných materiálov na podnikateľské účely**,
- **domáce údenie**; uvedené sa **nevzťahuje na údenie menej ako 30 kg potravinárskych výrobkov za mesiac**,
- **zariadenia používajúce organické rozpúšťadlá**,
- **v doprave: zriadiť nízkoemisnú zónu.**

§ 11 OPATRENIA V DOPRAVE

- **Obec** v záujme zlepšenia kvality ovzdušia alebo čo najnižšieho znečisťovania ovzdušia **môže na svojom území alebo vymedzenej časti územia**
- **zriadiť nízkoemisnú zónu (ďalej len „NEZ“),**
- **prijať opatrenia cestnej dopravy** podľa osobitného predpisu) a
- navrhnuť príslušným orgánom štátnej správy na úseku cestnej dopravy a pozemných komunikácií a príslušným správcom pozemných komunikácií) **reguláciu a obmedzenie cestnej dopravy.**

Ako opatrenia na obmedzenie dopravy možno využiť:

upokojenie dopravy, parkovaciú politiku, zelenú vlnu, obstaranie nízkoemisné vozidlá pre MHD, budovanie cyklotrás.

Zákon o ochrane ovzdušia pripúšťa tiež spoplatnenie vjazdu do miest.

§ 8 Opatrenia na zlepšenie kvality ovzdušia pre stacionárne zdroje

Opatrenia na zlepšenie kvality ovzdušia a dosiahnutie súladu s normami kvality ovzdušia sú tieto:

- **prísnejšie emisné limity, technické požiadavky a podmienky prevádzkovania** stacionárnych zdrojov tak, aby zodpovedali emisnej úrovni najlepšej dostupnej techniky,)
- **pre novobudované väčšie stredné spaľovacie zariadenia - prísnejšie emisné limity, ak sa preukáže, že ich uplatnenie v konkrétnej oblasti riadenia kvality ovzdušia by v porovnaní s ustanovenými emisnými limitmi významne prispelo k zlepšeniu kvality ovzdušia,**
- **v prevádzkach pod integrovaným povoľovaním – prísnejšie požiadavky, ako sú dosiahnuteľné použitím najlepších dostupných techník,**
- **prísnejšie požiadavky na obmedzovanie difúzných emisií,**
- **využitie technických možností na reguláciu stacionárneho zdroja, v zónach a aglomeráciách, kde hrozí riziko výskytu smogovej situácie.**
-) § 2 písm. n) zákona č. 39/2013 Z. z. v znení neskorších predpisov.

§ 8 ods. 2

- Ak sa sú v danej lokalite **prekročené normy KO** - ďalšie požiadavky na zdroje
- Ak **príspevok zdrojov 1 prevádzkovateľa v 1 areáli k znečisteniu ovzdušia >10 %** z limitnej hodnoty - treba zvážiť prijatie ďalších opatrení **na zníženie znečistenia ovzdušia**

§ 8 ods. 3 + 4

- Zavedenie možnosti využitia **kompenzačných opatrení**

§ 14 INFORMOVANIE O KVALITE OVZDUŠIA

- Zlepšenie informovanosti o kvalite ovzdušia (OÚ SK, samosprávy...)
- Index kvality ovzdušia – info. hodnotenie aktuálneho stavu KO
- Možnosť pre prevádzkovateľov zdrojov zveriť dať AMS KO S do správy SHMÚ
- možnosť určiť miestne a regionálne informačné prahové hodnoty pre kvalitu ovzdušia aj pre iné ZL na informovanie obyvateľstva resp. cieľové hodnoty

§ 27 POVOLENIE STACIONÁRNEHO ZDROJA ZNEČIŠŤOVANIA OVZDUŠIA

- Každý zdroj bude prevádzkovaný **len na základe povolenia zdroja**
 - bude mať určené emisné limity a podmienky prevádzkovania, ktoré sa naň vzťahujú.
 - **Prechodné obdobie** na získanie povolenia pre zdroje, ktoré sú už v prevádzke - § 61
 - Povolenie **preskúmateľné** (ak sa zmení právna úprava, BAT, podnet SIŽP)
 - Vydaním povolenia podľa § 27 strácajú platnosť podmienky a požiadavky na prevádzku zdroja, určené v súhlasoch a rozhodnutiach vydaných podľa doterajšieho zákona.
 - **Osobitné požiadavky na vydanie povolenia pre spaľovňu odpadov alebo zariadenie na spoluspaľovanie odpadov - § 28**
-
- OU v sídle kraja **zastaví zdroj, ktorý prevádzkuje bez povolenia**
 - **Ak neprevádzkuje zdroj 4 roky – preskúmanie požiadaviek + súlad územ.plánom**

ZAVEDENIE REGULÁCIE VYBRANÝCH OSOBITNÝCH ČINNOSTÍ

Osobitná činnosť – zdroj, ktorý nie je techn. celkom a nie je ani súčasťou VZ, SZ al.MZ

- ustanovenie požiadaviek pre vymenované činnosti
vybraná osobitná činnosť nepotrebuje povolenie, ale **ustan. požiadavky sú záväzné**
- povinnosti osoby vykonávajúcej činnosť - ohlásenie, plnenie požiadaviek, evidencia
- kontrola plnenia požiadaviek - kompetencia miest a obcí

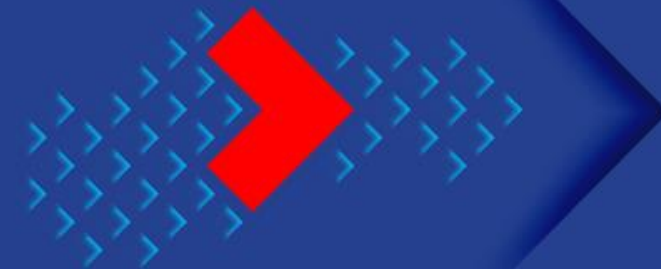
PRÁVOMOC PRE OBCE REGULOVAŤ VYBRANÉ MZ A ČINNOSTI

- regulácia vybraných činností aj niektorých vybraných druhov MZ **vydaním VZN** (údenie, krby, grily, hnojenie...)

- Pracovná skupina k riešeniu problematiky zápachu
- **Meranie zápachu** sa bude týkať len zdrojov, ktoré majú určené emisné limity podľa záverov BAT
- Definícia zápachu § 2
- **Vyhláška MŽP o požiadavkách na stacionárne zdroje**
- **Plány riadenia zápachu a plány riadenia prašnosti** – na základe vyzvania povoľujúceho orgánu
- **Odporúčané odstupové vzdialenosti** od obytných zón pre novobudované zdroje.
- Aj pri územnom plánovaní treba **zohľadniť odporúčané odstupové vzdialenosti.**

— TVORÍME LEPŠIE SLOVENSKO —

PROGRAM SLOVENSKO

Cieľ politiky 2 – Zelenšia nízkouhlíková Európa

Opatrenia zamerané na zlepšenie kvality ovzdušia

Ministerstvo životného prostredia SR

PROGRAM SLOVENSKO

Cieľ politiky 2 – Zelenšia nízkouhlíková Európa

- do pôsobnosti MŽP SR patria opatrenia v rámci 4 špecifických cieľov
- celková alokácia na opatrenia v pôsobnosti MŽP SR predstavuje: 1 753 358 170 € (Európsky fond regionálneho rozvoja/ EFRR: 962 359 250 €; Kohézny fond/ KF: 790 998 920 €)
- **alokácia na opatrenia v oblasti kvality ovzdušia predstavuje: 72 000 000 € (EFRR: 47 600 000 €; KF: 24 400 000 €)**

Špecifický cieľ 2.7 POSILNENIE OCHRANY A ZACHOVANIA PRÍRODY, BIODIVERZITY A ZELENEJ INFRAŠTRUKTÚRY, A TO AJ V MESTSKÝCH OBLASTIACH, A ZNÍŽENIA VŠETKÝCH FORIEM ZNEČISTENIA

2.7.8. Technické, technologické a ekonomické opatrenia na zníženie emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia z veľkých a stredných stacionárnych zdrojov

Alokácia: 42,8 mil. €, z toho 37,7 mil. € EFRR a 5,1 mil. € KF

Podporované budú opatrenia realizované prioritne na stacionárnych zdrojoch znečisťovania ovzdušia situovaných v oblastiach riadenia kvality ovzdušia, ktorých výsledkom bude zníženie emisií do ovzdušia v súlade s Národným programom znižovania emisií SR, ako aj so smernicou o národných emisných stropoch a/alebo smernicou o kvalite okolitého ovzdušia a čistejšom ovzduší v Európe. V rámci týchto opatrení bude predmetom podpory najmä inštalovanie a modernizácia technológií na znižovanie emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia, hlavne odlučovacích zariadení a iných koncových technológií, ako aj realizácia zmien technologických postupov za účelom zníženia emisií znečisťujúcich látok do ovzdušia.

Pri vymedzení predmetu podpory bude zároveň dôsledne uplatňovaný princíp „znečisťovateľ platí“, čo znamená, že podporované budú opatrenia nad rámec noriem EÚ (napr. nad rámec limitov BAT) alebo na včasné prispôsobenie sa budúcim normám EÚ.

Špecifický cieľ 2.7. POSILNENIE OCHRANY A ZACHOVANIA PRÍRODY, BIODIVERZITY A ZELENEJ INFRAŠTRUKTÚRY, A TO AJ V MESTSKÝCH OBLASTIACH, A ZNÍŽENIA VŠETKÝCH FORIEM ZNEČISTENIA

2.7.9. Zlepšovanie systému monitorovania kvality ovzdušia na národnej, lokálnej/regionálnej úrovni, monitorovania vplyvu znečistenia ovzdušia na ekosystémy, riadenia kvality ovzdušia, vrátane vybudovania nového informačného systému o emisiách

Alokácia: 29,2 mil. € z toho 9,9 mil. € EFRR a 19,3 mil. € KF

Aktivity zamerané na aktualizáciu a modernizáciu monitorovacieho systému kvality ovzdušia sú dôležité pre výkon opatrení na zlepšovanie kvality ovzdušia. Súčasťou podporovaných aktivít bude obnova prístrojového vybavenia, zabezpečenie monitorovania na lokálnej/regionálnej úrovni, ale aj rozšírenie monitorovania o ďalšie znečisťujúce látky (napr. častice black carbon, častice PM1) a doplnenie monitorovania vplyvu znečistenia na ekosystémy, t. j. monitorovanie niektorých ďalších ukazovateľov a zraniteľných ekosystémov v zmysle smernice EP a R (EÚ) 2016/2284. Predmetom podpory bude tiež zriadenie elektronickej databázy o malých zdrojoch znečisťovania ovzdušia a databázy o vykurovacích zariadeniach v domácnostiach.

Ďalšou aktivitou je vytvorenie nového NEIS za účelom skvalitnenia údajov o emisiách zo zdrojov znečisťovania ovzdušia.

Hlavné cieľové skupiny:

OCHRANA OVZDUŠIA

- obyvatelia SR;
- prevádzkovatelia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia;
- subjekty verejnej správy;
- subjekty súkromného sektora;
- užívatelia dát a informácií v oblasti kvality ovzdušia.

Ďakujem za pozornosť

Za čisté ovzdušie

Zuzana Kocunová

